

(मराठी भाषांतर)
(वेळ: ३ तास)

गुण : १००

सुचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
३. उजवीकडील अंक उपप्रश्नांचे गुण दर्शवतात.

१. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
 - अ) भारतातील सामाजिक जागृतीतील आर्य समाजाच्या भूमिकेचे परीक्षण करा. १०
 - ब) सर सय्यद अहमद खान आणि अलिंगड चळवळ यावर सविस्तर टिप लिहा. १०
 - क) सामाजिक-धार्मिक सुधारणा चळवळीच्या परिणामावर चर्चा करा. १०
२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
 - अ) भारतातील इंग्रजी शिक्षणाच्या परिणामाचा आढावा घ्या. १०
 - ब) भारतातील वृत्तपत्रांच्या विकासातील विविध टप्पे अधोरेखित करा. १०
 - क) ब्रिटीशांनी भारतात निर्माण केलेल्या विविध संदेशवहन पध्दती स्पष्ट करा. १०
३. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
 - अ) भारतात ब्रिटीशांनी महसूल व्यवस्थेत आणलेल्या रयतवारी पध्दतीची माहिती देऊन कर महसूल व्यवस्था स्पष्ट करा. १०
 - ब) ब्रिटीश कालखंडातील आर्थिक निःसारणाच्या परिणामांचे अवलोकन करा. १०
 - क) भारतातील हस्तउद्योगाच्या ऱ्हासास कारणीभूत घटक स्पष्ट करा. १०
४. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
 - अ) भारतीय स्त्रियांना सहन कराव्या लागलेल्या अनिष्ट प्रथा स्पष्ट करा. १०
 - ब) तुमच्या अभ्यासक्रमाच्या कालखंडातील दलितानांच्या समस्यांची माहिती द्या. १०
 - क) भारतातील शेतकरी आणि आदिवासी चळवळीचे महत्त्व अधोरेखित करा. १०
५. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :
 - अ) सत्यशोधक समाज १०
 - ब) भारतीय समाजावरील वृत्तपत्रांचा प्रभाव १०
 - क) शेतीच्या व्यापारीकरणाचे परिणाम १०
 - ड) डॉ. आंबेडकर आणि दलित चळवळ १०

[Time: 3 Hours]

[Marks: 100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All questions are compulsory.
 2. All questions have equal marks.
 3. Figures to the right indicate marks to sub-question.

1. Attempt **any two** of the following.
 - a) Assess the rule of Arya Samaj in social awakening of India. 10
 - b) Write a detailed note on Sir Syed Ahmed Khan and Aligarh Movement. 10
 - c) Discuss the outcome of the socio-religious reform movement. 10
2. Attempt **any two** of the following.
 - a) Review the impact of English education in India. 10
 - b) Trace the various stages in the development of Press in India. 10
 - c) Evaluate the significance of Railways in India. 10
3. Attempt **any two** of the following.
 - a) Describe the revenue settlement introduced by the British in India with special reference to Rayatwari system. 10
 - b) Examine the effects of Economic Drain during the British rule. 10
 - c) Briefly explain the factors responsible for the decline of handicrafts in India. 10
4. Attempt **any two** of the following.
 - a) Enumerate the social evils faced by women in India 10
 - b) Give an account of the problems of Dalits during the period of your study. 10
 - c) Narrate important Peasants and Tribal Movements in India. 10
5. Write short notes on **any two** of the following.
 - a) Satya Shodhak Samaj 10
 - b) Impact of Press on Indian society 10
 - c) Effects of commercialization of agriculture 10
 - d) Dr. Ambedkar and Dalit Movement 10

TURN OVER